

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Tárgy: Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a tudományos célokra felhasznált állatok védelméről

COM(2008) 543 végleges – 2008/0211 COD

(2009/C 277/10)

Előadó: **Richard ADAMS**

2009. január 12-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 95. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a tudományos célokra felhasznált állatok védelméről

(COM(2008) 543 végleges – 2008/0211 COD).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció 2009. április 17-én elfogadta véleményét. (Előadó: Richard ADAMS.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2009. május 13–14-én tartott, 453. plenáris ülésén (a május 13-i ülésnapon) 173 szavazattal 14 ellenében, 5 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB örömmel fogadja ezt a már régóta esedékes irányelvet, amely szabványosítja és szabályozza az állatok tudományos célokra való kiválasztását, felhasználását és a velük való bánásmódot. Fenntartásai vannak azonban azzal kapcsolatban, hogy az irányelv a gyakorlatban milyen fokon fogja majd helyettesíteni, csökkenteni és tökéletesíteni az állatok kutatásban történő felhasználását. Az EGSZB ezért a következő ajánlásokat emeli ki a főszövegben megfogalmazottak mellett.

1.2. Az Európai Bizottságnak közelebbről nyomon kellene követnie a tudományos célokra felhasznált állatok számát. Ehhez az adatok gyűjtésére és nyomon követésére vonatkozó új, szektorspecifikus megközelítésekre lehet szükség; néhányra viszont ezek közül nem terjed ki az irányelv hatálya.

1.3. Az irányelvnek meg kellene követelnie a kutatások felülvizsgálatának a tagállamok közötti harmonizációját, valamint ki kellene fejtenie és meg kellene határozni, hogy az egyes tagállamok illetékes hatóságai hogyan tartanak fenn és alkalmazzanak hatékonyan a projektek és eljárások engedélyezése során egy olyan adatbázist, amely a már létező állatkísérleteket tartja nyilván.

1.4. Az ECVAM feladatkörét ki kellene bővíteni, hogy ne csak kutatástámogatással foglalkozzon, hanem a központi koordinátor szerepét is betöltse. Létre kellene hozni egy uniós kiválósági központot, amely támogatná a helyettesítés, a csökkentés és a tökéletesítés módszereinek fejlesztését minden olyan területen, ahol jelenleg állatokat használnak fel, ideértve az orvosi alapkutatót is, és kiemelten foglalkozna ezekkel. Az állatok kutatási célú használatának helyettesítése, csökkentése és tökéletesítése egy először 1958-ban meghatározott általános koncepció.

1.5. A „súlyos” besorolású kísérletekre külön figyelmet kell fordítani a humánus alternatívák keresésére irányuló erőfeszítések során. Olyan eljárásokat, amelyek valószínűleg heveny fájdalmat, szenvedést vagy félelmet okoznak, csak akkor kellene alkalmazni, ha nem léteznek hatékony alternatív kutatási módszerek az emberi egészségre komoly veszélyt jelentő bizonyos betegségek kutatására. A „heveny” az „erősnél” intenzívebb szenvedésre vagy félelemre utal az irányelv osztályozása szerint.

1.6. Az irányelvben meg kellene követelni, hogy – amilyen gyorsan ez a gyakorlatban megvalósítható – csak olyan főemlős állatokat használjanak fel állatkísérleti célokra, amelyek fogságban nevelkedett főemlősök ivadécai.

1.7. Az irányelvnek világosan ki kellene mondania, hogy nem korlátozza a tagállamoknak azt a jogát, hogy szigorúbb intézkedéseket hozzanak, illetve alkalmazzanak a laboratóriumi állatok gondozására és elhelyezésére.

1.8. Az EGSZB sürgeti, hogy a tudományos közösség ismerje el, hogy kutatási programjai mind gyakorlatban, mind elvi szempontból teljes mértékben összhangba hozhatók a helyettesítés, a csökkentés és a tökéletesítés céljaival, és kötelezze el magát e dinamikus koncepció mellett.

2. Bevezetés

2.1. A házi- és haszonállatok jólétével és védelmével számos uniós irányelv, határozat és rendelet foglalkozik. Az Amszterdami Szerződéshez csatolt, az állatok védelméről és kíméletéről szóló 33. jegyzőkönyvben ⁽¹⁾ – „azzal az óhajjal, hogy biztosítsák az

⁽¹⁾ HL C 340., 1997.11.10.

állatok mint érző élőlények fokozott védelmét és tiszteletét” – elismerte, hogy az állatok előbbre valóak annál, hogy csupán tulajdonként vagy tárgyként kezeljék őket, ezért a velük való bánásmódot etikai megfontolások figyelembevételével joggal is szabályozni kell. A magasabb rendű állatok azért rendelkeznek ezzel az előjoggal, mert hozzánk hasonlóan érzik a fájdalmat és az örömet, tudatában vannak saját létezésüknek, valamint örömteli és lehetőleg minél hosszabb életet szeretnének élni. Ezek közül az állatok közül egyes fajokat, mivel idegrendszerük az emberéhez hasonló, széles körben használnak laboratóriumokban különféle kísérleti célokra. Az effajta vizsgálatok eredményei különböző mértékben hasznosak lehetnek az emberek, maguk az állatok, illetve a környezet számára, azonban egyes esetekben a kísérletben részt vevő állatok számára mindez fájdalommal, gyötrelmessel jár, vagy akár az állat halálához is vezethet.

2.2. A tárgyalt irányelv, amely egy 1986-os jogszabály ⁽²⁾ felülvizsgálata, az állatok felhasználásával kapcsolatos megváltozott nézeteket tükröző dokumentumok közé sorolható. Nemrégiben került sor az állatok leöléséről, szállításáról, valamint az állatjólétéről és az állatok védelméért folytatott közösségi cselekvési terv bevezetéséről szóló irányelvek felülvizsgálatára. Az EGSZB ezek mindegyikét megvitatta ⁽³⁾. Ebben az évben lépett életbe az állatokon kikísérletezett kozmetikumok árusításának majdnem teljes körű tilalma az egész EU-ban, illetve az állatokon végzett mindenfajta kozmetikai célú vizsgálatok tilalma ⁽⁴⁾.

2.3. A tudományos célokra felhasznált állatok védelméről szóló irányelvjavaslat is ezek közé a jogszabályok közé tartozik. Teljes mértékben elfogadja a kutatási célú állatkísérletek helyettesítésére, csökkentésére és tökéletesítésére irányuló, a széles körben vett tudományos közösség által elvileg támogatott célkitűzést. Az EGSZB véleménye tehát azt veszi szemügyre, hogy a javaslat támogatja-e ezt a célkitűzést, és hogy milyen mértékben sikerült egyensúlyt teremtenie az állatok jóléte, az emberek haszna és a tudományos haladás között.

3. A javasolt irányelv összefoglalása

3.1. Alkalmazási kör és engedélyezett célok

3.1.1. Az irányelv rendelkezései a tudományos célokra tenyésztett vagy felhasznált (többnyire gerinces) állatokkal kapcsolatban alkalmazandók. Nem alkalmazandók a mezőgazdasági, állattenyésztési, illetve állatorvosi gyakorlatokra. Engedélyezett kísérleti cél a biológia vagy a viselkedéstudomány terén a tudományos haladást szolgáló alap kutatás; betegségek elkerülésére, megelőzésére, diagnosztizálására vagy kezelésére, illetve élettani állapotok értékelésére, feltárására, szabályozására vagy módosítására irányuló kutatás; gyógyszerek, élelmiszerek és a fentiekben részletezett célok bármelyike érdekében előállított egyéb termékek kifejlesztése, gyártása, illetve vizsgálata; a környezet védelme az

emberek jóléte érdekében; a fajok megőrzésére irányuló kutatás; felsőoktatás vagy képzés; valamint igazságügyi orvostani vizsgálatok.

3.2. Az egyes állatfajokra vonatkozó rendelkezések

3.2.1. A kutatásra szánt főemlősöket a kutatás céljára kell tenyésztetni, és felhasználásuk kizárólag olyan eljárás esetében engedélyezett, amely „súlyos vagy életveszélyes emberi klinikai állapotok elkerülése, megelőzése, diagnózisa vagy kezelése céljából indult”. Az emberszabású majmok használata tilos, ám egy védzáradék lehetővé teszi, hogy a tagállamok – az Európai Bizottság beleegyezésével – engedélyezzék emberszabású majmok kutatási célú felhasználását, ha okkal feltételezhető, hogy valamely, az emberek számára életveszélyes váratlan járvány elleni küzdelemben vagy egy érintett faj fennmaradása érdekében arra elengedhetetlenül szükség van. A veszélyeztetett fajok használata kizárólag transzlációs vagy alkalmazott kutatás és vizsgálat céljaira engedélyezett, alap kutatás esetén nem. Háziállatok gazdátlan, illetve elvadult egyedei tudományos eljárásokban nem használhatók fel. Ez vadon befogott állatokra is érvényes, kivéve, ha tudományos indoklás igazolja a felhasználás szükségességét. Ezenkívül a szokásos „kísérleti” állatfajok (egerek, patkányok, tengerimalacok, hörcsögök, futóegerek, házinyulak, békák, kutyák és macskák) közül is csak a külön e célra tenyésztett egyedek használhatók fel.

3.3. Az eljárások súlyossága

3.3.1. A javaslat négy súlyossági osztályt határoz meg: „legfeljebb enyhe”, „mérsékelt”, „súlyos” és „végzetes” (az általános érzéstelenítés mellett végzett eljárás végén az állatot leölik). Az eljárások besorolásának kritériumait az Európai Bizottság állapítja meg, és egy szabályozási bizottság hagyja jóvá. Ezekre a kritériumokra az állatgondozási és -jóléti intézkedésekhez, valamint az állatok vizsgálati célra történő ismételt felhasználásához van szükség, és bizonyos korlátozások vonatkoznak rájuk.

3.4. Engedélyezés

3.4.1. Csak engedéllyel rendelkező személyek végezhetik és felügyelhetik az eljárásokat, a kíméletes leölés gyakorlatát, valamint láthatják el az állatokat gondozó személyzet munkájának felügyeletét. Az eljárások céljait csak engedéllyel rendelkező tenyésztelő, illetve beszállítói és felhasználói létesítmény szolgálhatja. Külön megnevezett személyzet felel a projekttekért, és teszi meg a szükséges lépéseket, ha sérülnek a projektengedély feltételei. A létesítményekben az etikai felülvizsgálatért felelős állandó testületet kell működtetni. Projektengedélyt a tagállamok által kinevezett illetékes hatóságok adhatnak legfeljebb négy évre, mégpedig egy független etikai értékelés alapján, amely megvizsgálja a projekt tudományos, illetve jogi alapját, valamint a tervezés során a helyettesítés, csökkentés és tökéletesítés követelményének teljesülését, értékeli az eljárások súlyossági besorolását, és elemzi a projektet az ártalom és haszon szempontjából (az állatok felhasználását és a nekik okozott ártalmakat indokoltá teszi-e a végeredményben az emberek, állatok és a környezet javát szolgáló, várható tudományos haladás).

⁽²⁾ HL L 358., 1986.12.18.

⁽³⁾ HL C 28., 2006.2.3., 25. o. HL C 151., 2008.6.17., 13. o. HL C 161., 2007.7.13., 54. o. HL C 324., 2006.12.30., 18. o. Az EGSZB 879/2009 (NAT/431) számú kiegészítő véleménye, amelyet 2009. május 13-án fogadtak el.

⁽⁴⁾ HL L 262., 1976.9.27., HL L 66., 2003.3.11..

3.4.2. A projektengedélyezési kérelemhez minden esetben csatolni kell a projekt nem szakmai jellegű összefoglalását. A tagállamok kisebb terjedelmű (ilyen összefoglalást nem tartalmazó) projektterv benyújtását is engedélyezhetik, amennyiben a projektben alkalmazott összes eljárás súlyossági besorolása „legfeljebb enyhe”, és főemlősök felhasználását nem igényli.

3.5. Gondozás és helyszíni ellenőrzés

3.5.1. A kísérleti állatok elhelyezéséről és gondozásáról szóló Európai egyezmény a kísérleti és egyéb tudományos célokra felhasznált gerinces állatok védelméről (Európa Tanács, Európai szerződések sorozat, 123. szám) iránymutatásai jelentős részét a jogalkotók minimumkövetelményként átemelték ebbe a javaslatba. Minden tagállamnak elegendő számú képzett ellenőrt foglalkoztató megfelelő infrastruktúrával kell rendelkeznie. Minden egyes létesítményben évente legalább két alkalommal végez ellenőrzést a nemzeti szinten illetékes hatóság, és az ellenőrzések legalább egyike előzetes bejelentés nélkül történik. A nagyobb létesítményekben gyakrabban kerül sor ellenőrzésre. Az irányelv rendelkezése szerint az Európai Bizottság felülvizsgálhatja a nemzeti ellenőrző rendszerek működését és infrastruktúráját. Részletes nyilvántartást kell vezetni az állatok eredetéről, felhasználásáról, befogadásáról, illetve a tetemek ártalmatlanításáról, kutyák, macskák és főemlős állatok esetében külön rendelkezések mellett.

3.6. Megoldások az állatkísérletek helyettesítésére

3.6.1. Az eljárások szükségtelen megismétlésének elkerülése érdekében a tagállamok kölcsönösen elfogadják a törvényileg előírt eljárásokból származó tagállami adatokat. A tagállamok mindannyian hozzájárulnak az alternatív állatok felhasználását mellőző megoldások kifejlesztéséhez, és kötelesek nemzeti referencialaboratóriumot felállítani az alternatív módszerek validálása érdekében. Az Európai Bizottság a tagállamokkal folytatott konzultációt követően meghatározza a nemzeti referencialaboratóriumok munkaprioritásait, és összehangolja a laboratóriumok munkáját. Az irányelv kiemeli, hogy amennyiben egy adott eljárás állatok kísérleti felhasználását nem igénylő vizsgálati módszerrel is elvégezhető, a tagállamok kötelesek ezt az alternatív módszert alkalmazni. A tagállamoknak továbbá a projekt eredményességét még nem veszélyeztető, lehető legnagyobb mértékben csökkenteniük kell a projektek során felhasznált állatok számát.

4. Általános megjegyzések

4.1. Annak ellenére, hogy egyre nagyobb az állatokon végzett kísérletek adatmennyisége, a laboratóriumi kísérletekben felhasznált állatok száma a közelmúltban növekedésnek indult, és a becslések szerint most Európa-szerte legalább 12 millióra tehető. Hozzá kell tenni, hogy ez a számadat az „állatfelesleg” – azaz a tenyésztett, ám végül fel nem használt, ezért elpusztított állatokat, illetve azokat a tenyésztett, majd leölt állatokat, amelyeknek szöveteit később felhasználják vizsgálati célokra – nem tartalmazza. A felhasznált állatok számára vonatkozó, önkéntes folyamat

keretében szolgáltatott adatokat az Európai Bizottság *Ötödik jelentés az Európai Unió tagállamaiban kísérleti és egyéb tudományos célra használt állatok számára vonatkozó statisztikáról* című dokumentuma tartalmazza (2007. november 5.). Például a rágcsálók és a nyulak az összes felhasznált állat 77,5 %-át, a madarak az 5,4 %-át és a főemlősök a 0,1 %-át teszik ki. Ez részben annak a kutatási irányzatnak tulajdonítható, amely genetikailag módosított állatokat használ fel a kísérletekben, részben pedig az új jogszabályokban – például a REACH-jogszabályban ⁽⁵⁾ – előírt vizsgálati követelményeknek. Az állatjóléti szervezeteket aggasztja a REACH-jogszabálynak az állatkísérletekre való általános kihatása, ugyanis ezáltal növekszik a felhasznált állatok száma. Mások – például a WWF (<http://www.wwf.org.uk/filelibrary/pdf/aniamltesting03.pdf>) – rámutatnak, hogy hosszú távon az állatvilág számára igen hasznosak lesznek a jelentős környezetvédelmi előrelépések.

4.2. Orvosbiológiai kutatási szervek számos értelmezési problémát vetettek fel a javasolt irányelvvel kapcsolatban. Általános körben úgy tűnik, hogy a papírmunka és a bürokrácia növekedése miatt, a bizalmas kutatások védelmének lehetséges gyengülése miatt, illetve amiatt merülnek fel aggályok, hogy a kampánycsoportok jobban hozzáférhetnek az adatokhoz és az eljárásokhoz. Azok, akik állatokat használnak kísérleti célra, gyakran panaszkodnak amiatt, hogy a nyilvánosság és a kampánycsoportok nem látják be, hogy a költségek, illetve az etikai ellentmondások miatt zömében csak akkor kerül sor állatokon elvégzett kísérletekre, ha már nem maradt más lehetőség. Az EGSZB meg van róla győződve, hogy a kutatási ágazat – bizonyos mértékig – a fentiek mindegyikét meg tudja indokolni, viszont az irányelv kialakításakor már ezeket a szempontokat teljes mértékben figyelembe vették.

4.3. Érdemes megjegyezni, hogy a vizsgálati célokra felhasznált állatok helyettesítése végeredményben kereskedelmi haszonnal jár majd a vállalatok számára. Mivel az állatokon végzett kísérletek költségesek és időigényesek, az alternatívák jó kereskedelmi lehetőségekkel kecsegtetnek a jövőre nézve.

4.4. Az EGSZB úgy véli, hogy a javasolt irányelv nem használja ki teljes mértékben az alkalmat arra, hogy figyelembe vegye az állatokat mellőző alternatív vizsgálati módszerek fejlődését. Mivel az Európai Bizottságnak nincs jogalapja arra, hogy megkövetelje a kutatások felülvizsgálatának a tagállamok közötti harmonizációját, az EGSZB kételkedik abban, hogy az egyes tagállamok illetékes hatóságai képesek arra, hogy fenntartsanak, és a projektek és eljárások engedélyezése során hatékonyan alkalmazzanak egy olyan adatbázist, amely a már létező állatkísérleteket tartja nyilván. Az Európai Bizottságnak tőle telhetően mindent meg kellene tennie annak biztosítására, hogy az engedélyezésért felelős nemzeti szervek, illetve hasonlóképpen az alternatív módszerek validálásával foglalkozó országos központok mindenre kiterjedően tudjanak a többi országban működő hasonló szerv tevékenységeiről, és képesek legyenek közös megközelítési módszereket kidolgozni a belső piaci torzulások elkerülése végett.

⁽⁵⁾ HL. L 396., 2006.12.30.

4.5. Egyes tagállamokban a lakosság körében igen nagy az érdeklődés – és az érzékenység – az állatkísérletek kérdése iránt. Az EGSZB azt szeretné, ha minimálisra csökkentenék az állatok szenvedését, ugyanakkor elfogadja, hogy a közösség érdekében néha szükség van az állatkísérletekre, és úgy véli, hogy ez az álláspontja pontosan megfelel az általános felfogásnak.

5. Részletes megjegyzések

5.1. Az EGSZB elismeri, hogy a javasolt irányelv befolyást gyakorolhat a tesztkísérletekben használt állatok számának csökkentésére és jólétének növelésére. Igaz, hogy a hosszú távú cél a kísérletekben használt állatok számának drasztikus csökkentése, de konkrét célok meghatározásával ellentétes eredményt érhetünk el, mivel ez ösztönözné a szabályozott felhasználást a tengerentúlon. Az Európai Bizottságnak mindenestre törekednie kellene arra, hogy nyomon kövesse a vizsgálati célokra használt állatok számát, és szükség esetén felülvizsgálja a megközelítését. Ehhez az adatok gyűjtésére és nyomon követésére vonatkozó új, szektorspecifikus megközelítésekre lehet szükség; néhányra viszont ezek közül nem terjed ki az irányelv hatálya.

5.2. Az alternatív megoldások kifejlesztésére irányuló tevékenységek az EU-ban jelenleg a jogszabályok által előírt toxikológiai kutatások köré összpontosulnak, ez a terület most azonban csak az állatkísérletek kevesebb mint 10 %-áért felelős. Igen hasznos lenne egy egész EU-ra kiterjedő, az állatokat felhasználó összes kutatási ágazatot átfogó megközelítés az alternatív megoldások kifejlesztésére (44–47. cikk), annak tudatában, hogy a koordináció felügyelete alapos munkát igényel majd. Ahhoz, hogy az alternatív megoldások használata igen széles körben elterjedjen, multidiszciplináris tudományos csoportok és jogalkotók jelentős erőfeszítésére, továbbá az EU által 1991-ben létrehozott Alternatív Módszerek Validálásával Foglalkozó Európai Központ (ECVAM), valamint más európai és nemzeti központok fokozott támogatására lesz szükség. Az ECVAM feladatkörét ki kellene bővíteni, hogy ne csak kutatástámogatással foglalkozzon, hanem központi koordinátorként törekedjen az alternatív módszerek használatának mindennaposá tételére. Az EGSZB ezenkívül azt ajánlja, hogy hozzanak létre egy uniós kiválósági központot, amely támogatná a helyettesítés, a csökkentés és a tökéletesítés módszereinek fejlesztését minden olyan területen, ahol jelenleg állatokat használnak fel, ideértve az orvosi alaputatást is, és kiemelten foglalkozzon ezekkel. Ez lényegesen nagyobb feladatkört jelentene, mint az ECVAM esetében.

5.3. A REACH nem elhanyagolható kihívást jelent mind az ipar, mind pedig a szabályozási hatóságok számára, ha a menetrendjének betartását tekintjük. Egyúttal viszont lehetőséget is jelent fokozatos vizsgálati stratégiák kialakítására, ami nemcsak alternatív megoldások kifejlesztését és az állatok szenvedésének enyhítését eredményezi, de egyben az adatok minőségének javulását és a hatékonyabb módszereknek köszönhetően az ipar számára a költségek csökkenését is. Az ECVAM munkájára épülő többszintű vizsgálati módszert már több szerző is körvonalazta, és érdemes lenne megfontolni. Már több helyen, különösen észak-amerikai országokban használnak hasonló módszereket.

5.4. Az EGSZB elfogadja a tudományos többségnek azt a véleményét, hogy az állatokon végzett kísérletek értékes hozzájárulást jelentettek a tudományos kutatás számára, és ez a jövőben is így lesz. Azonban az állatokon folytatott kísérletekben érintett, szélesebb körben vett tudományos közösségnek is el kell tudnia fogadni a jelenlegi megközelítések korlátait, továbbá a tudományos kísérletezést alátámasztó érvek felülvizsgálatakor minden módszert tekintetbe kell venni. Azoknak a kutatási programoknak, amelyekben az állatok felhasználásával történő kísérletek kétes értékűnek tekinthetők, prioritást kell képezniük az alternatív megoldások kifejlesztését tekintve. Az EGSZB örömmel fogadja az állatkísérleti eljárások hasznának hamarosan várható visszamenőleges kiértékelését, és úgy véli, hogy ha ezt minden eljárásra elvégzik, lehetőséget kínál az állatok felesleges felhasználásának elkerülésére és arra, hogy egyes érintettek választ kapjanak bizonyos állatkísérleti eljárások értékére vonatkozó fenntartásaikra.

5.5. Az EGSZB méltányolja az állatok kísérletek közbeni szenvedési fokára bevezetendő osztályozási rendszert. A „súlyos” besorolású kísérletekre külön figyelmet kell fordítani a humánus alternatívák keresésére irányuló erőfeszítések során. Olyan eljárásokat, amelyek valószínűleg heveny fájdalomat, szenvedést vagy félelmet okoznak, csak akkor kellene alkalmazni, ha nem létezik hatékony alternatív kutatási módszerek az emberi egészségre komoly veszélyt jelentő bizonyos betegségek kutatására.

5.6. Az irányelv előírja, hogy minden egyes tagállamnak támogatnia kell az olyan eljárások és módszerek fejlesztését és használatát, amelyek az állatok felhasználásának és szenvedésének csökkentése végett a helyettesítés, csökkentés és tökéletesítés hármas szempontját helyezik előtérbe. Ezt részben a kísérlet megtervezésének javítása, a szükségtelen ismétlések elkerülése, valamint a feleslegesen széleskörű feltáró kutatások mellőzése révén lehet elérni. Támogatni kell az olyan modelleket, amelyek integrált vizsgálati stratégiák részeként képesek csökkenteni, tökéletesíteni és végeredményben felváltani az állatkísérleteket – például *in vitro* eljárás, a molekulaszervezet és az aktivitás közötti mennyiségi összefüggések elemzése (QSAR), szakértői rendszerek, számítógépes modellezés, illetve statisztikai módszerek. A tagállamoknak kötelező jelleggel ki kellene nevezniük egy szervet az effajta kezdeményezések bejelentésére, hogy meg lehessen bizonyosodni arról, hogy folyamatban van az alternatív megoldások fejlesztése és alkalmazása.

5.7. Az EGSZB helyesli az irányelvnek azt az állásfoglalását, hogy az emberszabású majmok felhasználását szinte teljes körűen be kell tiltani.

5.8. Az EGSZB tisztában van azzal, hogy bizonyos kutatási célokra továbbra is fel fognak használni főemlős állatokat, azonban úgy véli, hogy hosszú távon, ha már létezik megfelelő alternatíva, a tudományos kísérletek során mellőzni kell használatukat. Addig is az irányelvben meg kellene követelni, hogy csak olyan főemlős állatokat legyen szabad állatkísérleti célokra használni, amelyek fogságban nevelkedett főemlősök ivadécai. Az illetékes

hatóságok ez alól megfelelő tudományos indokolás ellenében mentességet adhatnak (10. cikk). Tekintettel a bizonytalanságra, az EGSZB azt javasolja, hogy az Európai Bizottság az irányelv hatálybalépésétől számított 5 év múlva végezzen állatjóléti felmérést, és értékelje ki a követelmények gyakorlatba való átültetésének kivitelezhetőségét.

5.9. Az irányelv jelenleg azt írja elő, hogy a tagállamok a IV. mellékletben rögzített minimális normák szerint kötelesek gondozni és elhelyezni az állatokat, az Európai Bizottság pedig a javasolt komitológiai eljárásnak megfelelően a technika és a tudomány haladásával lépést tartva módosíthatja ezeket a normákat, továbbá kötelezővé is teheti őket. (32. cikk). A Szerződés 95. cikke, amely a javasolt irányelv jogi alapja, csak igen szigorú eljárások mellett teszi lehetővé a tagállamok számára a magasabb szintű normák

megvédését. A bizonytalanság eloszlátása végett az EGSZB szeretné, ha a 32. cikk világosan kimondaná, hogy az irányelv nem korlátozza a tagállamoknak azt a jogát, hogy szigorúbb intézkedéseket hozzanak, illetve alkalmazzanak a laboratóriumi állatok gondozására és elhelyezésére.

5.10. Az irányelv jelenlegi szövege előírja, hogy egy projekt engedélyezéséről szóló határozatot a kérelem benyújtásától számított legkésőbb 30 napon belül meg kell hozni, és arról a felhasználói létesítményt értesíteni kell. Ha a tagállam ezen az időszakon belül nem hozza meg döntését, az engedély megadottnak tekintendő, amennyiben a projektben alkalmazott összes eljárás „legfeljebb enyhe” besorolású, és főemlős állatok felhasználását nem igényli (43. cikk). Az EGSZB azon a véleményen van, hogy ez megalapozatlan, és nem lenne szabad alkalmazni, ha az etikai kiértékelés is a projektengedélyezési folyamat szerves része.

Kelt Brüsszelben, 2009. május 13-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Mario SEPI